UŽSIDEDANT VIENUOLĖS ŠYDĄ

KATHERINE MANSFIELD

V. ČERNIAUSKAITĖ ZODIAKO MERGELĖ

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Ji įstos į vienuolyną... Jos tėvas su motina padarys viską jai atkalbėti, tačiau veltui. Kai dėl Džimio, apie jo dvasios būklę baisu ir pagalvoti. Kodėl jie negali suprasti? Kodėl jie stengiasi dar labiau pagilinti jos kančią? Šis pasaulis žiaurus, baisiai žiaurus! Po paskutinės scenos, kai ji atiduoda brangenybes savo geriausiom draugėm, ji tokia rami, o jie tokie palūžę — ji eina į vienuolyną. Ne. Vieną akimirką. Tą patį jos išėjimo vakarą įvyksta paskutinis aktoriaus spektaklis Port Willin teatre. Nežinomas pasiuntinys jam įteikia dėžę. Ji pilna baltų gėlių. Tačiau joje nėra laiško, nėra parašo. Nieko? Taip, po rožėmis, į baltą nosinaitę įvyniota Ednos paskutinė nuotrauka, su įrašu apačioje:

"Užmiršusi pasaulį, užmirštam pasauliui..."

Edna labai ramiai sėdėjo po medžiu; savo rankose ji laikė juodą knygą tarsi maldaknygę. Ji priims sesers Angelės vardą. Čikšt! Čikšt! Visi jos gražūs plaukai jau nukirpti. Ar bus jai leista vieną jų garbaną pasiųsti Džimiui? Kažkaip ji pagalvojo. Ir savo mėlynoje suknelėje, su baltu galvos raiščiu, sesuo Angelė žengia iš vienuolyno į koplyčią, iš koplyčios į vienuolyną su kažkokiu nežemišku žvilgsniu jos skausmingose akyse ir švelniu šypsniu, kuriuo ji sveikina vaikus, bėgančius prie jos. "Šventoji!" Ji girdi šnabždant, eidama šaltais, vašku kvepiančiais koridoriais. Šventoji! Ir koplyčios maldininkams pasakojama apie vienuolę, kurios balsas išsiskiria iš kitų balsų, apie jos jaunystę, jos grožį, apie jos tragišką meilę. "Šiame mieste gyvena vyras, kurio gyvenimas sugriautas..."

Didelė bitė, auksinis, plaukuotas padaras, nutūpė ant frizijos ir jos švelnus žiedelis palinko, pasisupo, suvirpėjo, ir kai bitė nuskrido, jis vis dar tebeplastėjo, lyg kad juoktųsi. Laimingas, nerūpestingas žiedas!

Sesuo Angelė pažiūrėjo į jį ir tarė: "Dabar žiema". Vieną naktį, begulėdama savo ledinėje celėje, ji išgirsta šauksmą. Koks paukštelis ar gyvulėlis sode, gal katė ar ėriukas. Bemiegė vienuolė pakyla. Visa balta, virpėdama, bet nieko nebijodama, ji išeina į šaltį ir jį įneša į vidų. Tačiau sekantį rytą, kai varpai gaudžia rytmečio maldai, ją randa besiblaškančią ir labai karščiuojančią... Ir ji nebepasveiksta. Per tris dienas visa baigta. Gedulingos pamaldos atlaikomos koplyčioje ir ji palaidojama kertėje kapinių, paskirtų vienuolėms, kur pristatyta mažų, paprastų medinių kryželių. Sesuo Angele, ilsėkis ramybėje!...

Dabar jau vakaras. Sena pora, besiremdami vienas į kitą, iš lėto priartėja prie kapo ir verkdami atsiklaupia. "Mūsų dukra! Vienintėle dukra!" Tada ateina kitas. Jis visas juodais; jis žengia lėtai. Tačiau kai jis priartėja ir pakelia savo juodą skrybėlę, Edna su pasibaisėjimu pamato, kad jo plaukai yra sniego baltumo. Džimis! Pervėlu, pervėlu! Ašaros rieda jo skruostais, dabar jis verkia. Pervėlu! Pervėlu! Vėjas purto kapų belapius medžius. Jis surinka baisiai aštriu balsu.

Ednos juodoji knyga bumptelėdama nukrenta ant sodo tako. Ji pašoksta smarkiai plakančia širdim. Mano brangiausias! Ne, ne per vėlu. Visa tai buvo klaida, baisus sapnas. Ak, tie balti plaukai! Kaip ji galėjo taip padaryti! Ne, ji to nepadarė. O, dangau! O, kokia laimė! Ji tebėra laisva, jauna ir niekas nežino jos paslapties. Dar visa yra galima jai ir Džimiui. Namai, kuriuos abudu suplanavo, vis dar gali būti pastatyti, mažas, iškilmingas berniukas, laikąs rankas už nugaros ir žiūrįs kaip jie sodina rožes, vis dar gali gimti. Kai Edna atsidūrė taip toli ir pagalvojo apie jo kūdikį, ji ištiesė rankas, lyg kad mažoji meilė būtų oru skridusi į ją, ir bežiūrėdama į sodą, į baltus ant medžių purslus, į tuos mielus balandžius žydrioje padangėje, ir į vienuolyną su jo siaurais langais, ji įsisąmonino, kad dabar, pagaliau pirmą kartą jos gyvenime — ji niekad neįsivaizdavo panašaus jausmo anksčiau — ji žinojo kas yra mylėti, tikrai my-lė-ti!

Išvertė **P. Gaučys**

• ŠEIMA IR AUKLĖJIMAS

PASIKALBĖJIMAS

A. GIEDRIUS

— Tėte...

— Ramute...

— Tėte, aš noriu su tavim pasikalbėti.

— Gerai, Ramute: kalbėk.

— Šiandien mano gimimo diena...

— Taip.

— O tu manęs nepasveikinai.

— Nepasveikinau. Juk tu žinai, Ramute: aš laukiu vardo dienos.

— Žinau, tėte. Aš tyčia sakiau...

— Bet kažin ar gerai tyčia tėvui sakyti?

— Negerai, tėte. Aš tik žiūrėjau, ką tu sakysi... O kiti vaikai Amerikoje sveikinasi gimimo dieną. Ir mane šiandien pasveikino mokykloje. Iš kur jie sužinojo?.. Bet aš nesidžiaugiau. Viena mergaitė pasakė: "Kodėl tu susiraukusi?" O aš nebuvau susiraukusi, tik padėkojau ir nesidžiaugiau. Ir nė vienos mergaitės nekviečiau į svečius.

— Gerai, Ramute. Kai ateis tavo vardo diena, tada galėsi savo drauges pasikviesti. Aš parūpinsiu vaišių ir ko tik reikės.

— Ačiū, tėte. Bus labai linksma.

— Numanau.

— Tėte, ar Lietuvoje visi minėjo vardo dieną?

— Visi katalikai ir pravoslavai.

— O kas tie pravoslavai?

— Jie taip pat krikščionys, tik jų bažnyčioje kitokios apeigos nekaip katalikų. Lietuvoje rusai — pravoslavai.

— Negerai, tėte: rusai laiko užgrobę Lietuvą. Nereikėjo tų susipykimų ir to karo...

— Nereikėjo, bet jis įvyko... ir be mūsų valios. Kai užaugsi, Ramute, daugiau sužinosi.

— Aš ir dabar žinau, tėte, kad baisus karas. Girdėjau, kaip teta Minda kalbėjo su ponia Bariene. Žmogus žmogų užmuša, nušauja... kaip piktą žvėrį... kaip vilką!

— Yra žmonių piktų, Ramute. Dėl to ir karai kyla.

— Negerai, tėte. Kam Dievas tokių piktų žmonių sutvėrė!

— Dievas, Ramute, visus sutvėrė gerus. Žmonės patys pasigadino.

— Žinau. Teta Minda pasakojo apie Adomą ir Jievą. Negerai, tėte. Aš būčiau to obuolio neskynusi — tegu sau gundo žaltys!

— O tu, Ramute, ar nepaklausai kada žalčio?

—Teisybė, tėte. Aš jo nematau, bet jis mane pagundo, ir aš ką nors negerai padarau. Tik aš dar maža mergaitė. Bet ir mažai nereikia žalčio klausyti. O dabar jau gana tos kalbos. Tu, tėte, skaityk sau, o aš piešiu.

— — — — — — —

— Tėte...

— Ką sakysi, Ramute?

— Žiūrėk, tėte: aš nupiešiau medį, obuolį, žaltį ir Jievą...

— O kodėl tos Jievos tokios didelės ausys?

— Ištyso, kai klausėsi žalčio. Žaltys gundė, o jai malonu buvo klausytis, tai klausės, klausės, ir ištįso jai ausys.

— Ir nosis perdidelė.

— Tokia pasidarė. Juk Jieva jau iš tolo uostė tą obuolį, kai žaltys ją gundė. Uostė, uostė, ir ištįso jai nosis.

— Ir pilvas perdidelis.

— Ir pilvas jai išsipūtė, kai suvalgė uždrausto obuolio.

— Ką tu sakai, Ramute! Jieva buvo graži moteris. Dievas ją gražią sutvėrė.

— Taip, tėte. Ji buvo graži, kai Dievas ją sutvėrė, o kai nepaklausė Dievo, o paklausė žalčio, pasidarė negraži. Tik Adomas buvo geras vyras. Tegu jis ir paragavo to obuolio, bet pats neskynė. Ir aš neskinčiau. Jau jeigu Dievas pasakė — tai pasakė! Juk buvo ir daugiau ko valgyti Dausoje: Dievas visokių vaisių leido.

— Taip, Ramute. Ir dabar yra visokių gerų valgių ir gėrimų, o vyrai užsimano degtinės ir alaus ir pasigeria. O vaikai nori ledainio, šokolado ir kitokių gardumynų.

— Teisybė, tėte. Kartais ir aš noriu tų skanumynų, bet dabar saugosiuos; atsiminsiu tą žaltį ir Jievą ir saugosiuos. O dabar jau gana tos kalbos.

— — — — — — —

— Tėte...

— Ramute...

— Šiandien mokykloje Laugalių Mildutė manęs paklausė, kodėl aš nekeliu gimtadienio. Aš jai pasakiau: "Man patinka vardadienis". O ji sako: "Amerikoje visi kelia gimtadienius". O aš jai sakau: "Ne visi. Mano tėtis mini vardadienį, ir mano mama minėjo vardadienį, ir aš taip darau. Aš kasdien girdžiu savo vardą, o gimtadienio negirdžiu"'.

— Tiesa, Ramute. Vardas mums kasdien įprastas. Štai tavo vardą šiandien jau daug kartų paminėjau. Ir vaikai vaikus vardais šaukia po daugelį kartų per dieną.

— Teisybė, tėte. Pasiklausytum mokykloje per pertraukas: visokių vardų išgirstum ir vis po daugel kartų. Ir mokytoja mus vardais šaukia.

— Tai labai gražu, Ramute. Ir Dievo vardą težinom, ir šventuosius vardais vadinam. Ir tu sakai: teta Minda, dėdė Motiejus... Tau visai nerūpi jų gimimas, kai kalbi su jais.

— Teisybė, tėte. O dabar aš vėl piešiu.

— — — — — — —

— Tėte, aš jau vėl tave gaišinu.

— Kalbėk, Ramute.

— Juk šiandien aš jau septynerių metų! Nuostabu, tėte: vakai nori dideli užaugti, o užaugę žmonės nenori pasenti!

— Taip, Ramute: pasenti niekas nenori. Kiti savo metus slepia, ypač moterys. Gal ir tu kada nors slėpsies, nenorėsi, kad kiti tavo metus žinotų.

— Ne, tėte, aš nesislėpsiu. Akyli žmonės vistiek mato, kas jaunas, kas ne.

— Bet kitas ir senas jaunai atrodo.

— Aš tokių turbūt nepažįstu. O tu dar nesenas, kad ir tėtis. Kiek tau metų? Man gali pasakyti.

— Aš ir kitiems galiu pasakyti. Nuo pasakymo senesnis nebūsiu. Man dabar trisdešimt šešeri metai.

— Tai ne visai taip, kaip anąsyk girdėjau...

— O kaip tu girdėjai?

— Kai buvo čia teta Minda ir ponia Garbienė, tai Garbienė pasakė, kad tu atrodai ne daugiau kaip trisdešimt metų.

— Moterų kalbų, Ramute, nesuklausysi.

— Gal ir taip, tėte. Bet aš ir kitokį žodį nugirdau, tik nežinau, ar sakyti.

— Man viską gali sakyti, Ramute. Tiktai kai kokie moteriški reikalai, tai sakykis tetai Mindai.

— Tėte, juk ponia Garbienė — našlė?

— Taip, Ramute.

— Ar ji galėtų už tavęs ištekėti?

— Galėtų?

—Aš taip ir maniau. Tokį žodį ir išgirdau...

— Ar tau nepatiktų Garbienė?

— Nežinau. Mano mama buvo gražesnė ir geresnė.

— Garbienės gerumo tu nežinai.

— Žinau, tėte: jos akys ne tokios, kokios buvo mano mamos.

— Bet Garbienė gali būti geros širdies.

— Nežinau, tėte. Aš tik akis tematau. Tau Garbienė gal ir tiktų, o man — vistiek netikra mama. Bet jeigu ji tau patinka, žinokis... Ji turi penkerių metų berniuką. Tada ir tas berniukas šen pareitų. Sako, išdykęs...

— Aš neleisčiau išdykauti.

— Jeigu jis tavęs klausytų! Dabar žinai, kokie vaikai... O aš labai norėčiau broliuko. Nežinau, kodėl judu su mama, neparūpinota man broliuko.

— Tai labai sunkus klausimas, Ramute.

— Turbūt sunkus. Juk aš visko dar negaliu išmanyti. Tik žinau, kad gerai man būtų turėti broliuką. O dabar jau gana tos kalbos. Aš vėl piešiu, o paskui skaitysiu Rudnosiuką.

— — — — — — —

— Tėte, aš vėl tave gaišinu.

— Kalbėk, Ramute.

— Aš dabar pamaniau... Kodėl man toks vardas — Ramutė?

— Ar jis tau nepatinka?

— Patinka, tik aš nežinau, ar jis man pritinka.

— Kodėl?

— Ogi ve, tėte: kita mergaitė gal pieštų sau ir tylėtų, o aš vis kalbu ir kalbu, vis gaišinu tave.

— O aš suprantu, Ramute, kai tu ne bereikalo kalbi: nori žinoti, tai klausi ir kalbi. Gerai, kad nori žinoti.

— Teisybė, tėte: aš daug noriu žinoti. Tiktai kai judu su mama man tą vardą syrėta, tai turbūt manėta, kad aš būsiu rami mergaitė, arba norėjota, kad būčiau rami. Vai, tėte! Jeigu mano kojelės būtų sveikos, tai aš tau daug rūpesčių pridaryčiau! Aš visur bėgiočiau, lakstyčiau, lauke su šunyčiu pažaisčiau. Mokykloje per virvutę